

DJINN PATROUILLE OP DE PAARSE LIJN

Deepa Anappara

*Djinn patrouille
op de Paarse Lijn*

Roman

Vertaald uit het Engels door Anneke Bok

HOLLANDS DIEP

AMSTERDAM

2020

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel: *Djinn Patrol on the Purple Line*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Chatto & Windus, imprint Vintage, Penguin Random House UK, 2020

© Deepa Anappara, 2020

© Vertaling uit het Engels: Anneke Bok, 2020

© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2020

Omslagontwerp: Bureau Beeldzorg, Antwerpen

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Liz Seabrook

ISBN 978 90 488 4836 2

ISBN 978 90 488 4837 9 (e-book)

nur 302

www.hollandsdiep.nl

www.overamstel.com

O V E R A M S T E L

uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Divya Anappara en Param

Een

Dit verhaal zal je leven redden

Toen Mesjokke nog leefde, was hij een baas die achttien tot twintig kinderen voor zich liet werken en hij hief vrijwel nooit een hand tegen een van hen op. Hij gaf ze elke week een zak toffees of een zak zuurtjes om onder elkaar te verdelen en hij zorgde ervoor dat ze niet in handen vielen van de politie en van de evangelietypes die de kinderen van de straat wilden redden en van de mannen die met hongerige ogen naar hen keken wanneer de kinderen over de spoorbaan renden om plastic waterflesjes op te rapen zonder te worden platgereden door een trein.

Het maakte Mesjokke niet uit of zijn afvalrapers met vijf in plaats van vijftig waterflesjes kwamen aanzetten, of dat hij ze betrapte wanneer ze, in plaats van te werken, in hun beste kleren bij de bioscoop in de rij stonden voor een kaartje voor een premièrevoorstelling dat ze zich niet konden veroorloven. Maar hij nam ze te grazen wanneer ze kwamen opdagen met een rode neus, wanneer ze hun woorden door elkaar husselden als bloed en water en wanneer hun ogen waren gezwollen tot vollemanen omdat ze tipp-ex hadden gesnoven. Dan drukte Mesjokke een van zijn Gold Flake Kings uit op hun polsen en schouders, en noemde het zonde van een prima sigaret.

De doordringende stank van verbrand vlees hing dan om zijn jongens heen en verdreef de lekkere, maar vluchtige high van lijm of tipp-ex. Hij wist ze goed tot rede te brengen, Mesjokke.

Wij hebben hem nooit ontmoet omdat hij ver voor onze tijd in deze buurt woonde. Maar de mensen die hem wel hebben gekend,

zoals de kapper die al tientallen jaren stoppelige wangen scheert, en de gek die as op zijn borst smeert en zichzelf een heilige noemt, hebben het nog steeds over hem. Ze zeggen dat de jongens van Mesjokke nooit ruziemaakten over wie er als eerst in een rijdende trein mocht springen, of wie het knuffeldier of het raceautootje mocht hebben dat zat ingeklemd in de opening achter een zitplaats. Mesjokke leerde zijn jongens om anders te zijn. Daarom leefden zij, van alle werkende kinderen op alle spoorwegstations in het hele land, het langst.

Maar op een dag ging Mesjokke zelf dood. Zijn jongens wisten dat hij dat niet van plan was geweest. Hij was jong en gezond en had beloofd een Tempo Traveller te huren om met ze naar de Taj te rijden voordat de moesson naar de stad kwam. Ze huilden dagenlang om hem. Er schoot onkruid op in de kale grond die was overspoeld door hun tranen.

Daarna moesten de jongens werken voor mannen die in niets op Mesjokke leken. In hun nieuwe bestaan bestonden er geen chocoladerepen of films, alleen handen die verbrand raakten door spoorstaven die om elf uur 's ochtends, wanneer het al 45 graden was, glansden als goud in de zomerzon. In de winter daalde de temperatuur tot net boven het vriespunt, en soms, wanneer de mist wit en gruizig was als stof, haalden de jongens hun beblaaide vingers open aan de vlijmscherp beijzelde rails.

Elke dag na het afvalrapen boenden de jongens hun gezicht schoon met water dat uit een lekkende leiding bij het station droop en zonden een collectief gebed op naar Mesjokke om hen te redden voordat de wielen van een trein hun armen en benen tot beendermeel zouden vermalen, of een riem die door de lucht floot hun gekromde ruggengraat in tweeën zou breken, en ze nooit meer zouden kunnen lopen.

In de maanden na de dood van Mesjokke gingen er twee jongens dood die treinen achternazaten. Er cirkelden haviken om hun verbrijzelde lichamen en vliegen kusten hun blauwzwarte lippen. De

mannen bij wie ze in dienst waren geweest vonden het geldverspilling om de lichamen te laten ophalen en cremieren. De treinen stopten niet en de locomotieven krijsten tot diep in de nacht.

Op een avond, kort na die sterfgevallen, staken drie van Mesjokkes jongens de straat over die het station scheidde van de wirwar van winkels en hotels waarvan de dakterrassen vol stonden met rood-witte gsm-masten en zwarte watertanks. Neonborden flitsten **PUUR VEGETARISCH ETEN** en **STATIONSZICHT** en **INCREDIBLE INDIA** en **GEZINSVRIENDELIJK**. De jongens gingen naar een plek niet ver hiervandaan: een bakstenen muur met ijzeren relingen waarover Mesjokke zijn kleren te drogen had gehangen en waaronder hij 's nachts had geslapen met al zijn bezittingen bijeengebonden in een zak die hij stevig omhelsde alsof het zijn vrouw was.

In het geel-rose licht van de letters die **HOTEL ROYAL PINK** vormden, zagen ze de kleine kleigoden die Mesjokke in een nis van de muur had neergezet: Sri Ganesha met zijn slurf gekruld tegen zijn borst, Sri Hanoeman die met één hand een berg optilt en een fluit spelende Sri Krishna, met aan hun voeten zongedroogde goudsbloemen die door steentjes op hun plaats werden gehouden.

De jongens bonkten met hun voorhoofd tegen de muur en vroegen Mesjokke waarom hij had moeten sterven. Een van hen fluisterde Mesjokkes echte naam in de wind, een geheim dat alleen zij kenden, en toen roerde zich op het weggetje een schaduw. De jongens dachten dat het een kat of een vliegende vos was, maar er zat een elektrische lading in de lucht waardoor ze een metaalachtige smaak op hun tong kregen en een regenboogkleurige lichtflikkering zagen die zo snel weer verdween dat ze dachten dat ze het zich verbeeld hadden. Ze waren doodmoe van de jacht op flessen en licht in het hoofd van de honger. Maar de volgende dag, wroetend door het afval op de vloer van een trein, vond elk van de drie jongens onder verschillende bankjes een biljet van vijftig roepie.

Ze wisten dat het geld een geschenk was van de geest van Mesjokke, omdat de hen omringende lucht golfde door de warme

adem die hij uitblies met de geur van Gold Flake Kings. Hij was naar hen toe gekomen omdat ze hem hadden aangeroepen met zijn echte naam.

De jongens maakten er een gewoonte van om bij zijn muur sigaretten voor Mesjokke achter te laten, en bakjes van aluminiumfolie vol gekruide kikkererwten met scherp limoensap, gearneerd met korianderblaadjes en flintertjes rode ui. Ze maakten grove grappen over de geuren en geluiden die Mesjokke had voortgebracht de middag dat hij in één keer een half pond kikkererwten had verorberd. Zijn geest moest niets hebben van hun grappen en later zagen ze brandgaatjes van een sigaret in hun shirt.

De jongens van Mesjokke zijn nu uitgewaaid over de stad, en we hebben gehoord dat sommigen van hen volwassen en getrouwd zijn en zelf kinderen hebben. Maar zelfs nu nog zal een uitgehongerde jongen die in slaap is gevallen met de echte naam van Mesjokke op zijn gebarsten lippen bij het wakker worden een witte toerist aantreffen die een ijsje voor hem koopt, of een oma-achtige dame die hem een *paratha* toestopt. Veel is het niet, maar Mesjokke was niet rijk en is dus ook geen rijke geest geworden.

Het grappige aan Mesjokke is dat het zijn jongens waren die hem die naam hadden gegeven. Toen ze hem leerden kennen, merkten ze dat hij in veel opzichten keihard was, maar dat zijn ogen verzachtten wanneer ze hem lieten zien dat ze een teen misten of dat ze op de achterkant van hun bovenbenen, waar ze slaag hadden gekregen met roodgloeiende ijzeren kettingen, een litteken hadden dat spartelde als een stervende vis. Ze besloten dat alleen een man die mesjokke was een beetje kon deugen in deze oneerlijke wereld. Maar in het begin noemden ze hem Broer, en de jongste jongens noemden hem oom en pas veel later zeiden ze: Mesjokke, kijk eens hoeveel flessen ik vandaag heb gevonden? Dat vond hij niet erg, omdat hij wist waarom ze die naam hadden gekozen.

Maanden nadat hij Mesjokke was geworden, op een lenteavond toen hij verscheidene glazen *bhang lassi* had gedronken, trakteerde

hij de jongens op aardewerken kommetjes romige *firni* en fluisterde hun de naam toe die zijn ouders hem hadden gegeven. Hij vertelde dat hij van huis was weggelopen toen hij zeven was. Zijn moeder had hem geslagen omdat hij had gespijbeld en in de stad was gaan rondhangen met de Roadside Romeo's, die telkens wanneer er een meisje voorbijkwam in schrill gezang losbarstten.

Zijn eerste paar weken in de stad bracht Mesjokke door op het spoorwegstation, waar hij leefde van de half opgegeten lunchpakketten die passagiers uit het raampje van de trein gooiden, en waar hij zich schuilhield voor de politie in de nissen onder de voetgangersbruggen. Elke dreunende stap voelde als een klap op zijn hoofd. Een tijdlang dacht hij nog dat zijn ouders wel met de trein zouden komen om hem te zoeken, hem op zijn kop zouden geven omdat hij ze bezorgd had gemaakt en hem mee naar huis zouden nemen. 's Nachts sliep hij slecht en hoorde hij zijn moeder zijn naam roepen, maar dat was alleen de wind, het denderen van een trein of de kille stem van een vrouw die aankondigde dat de North-East Express uit Shillong vier uur vertraging had. Mesjokke dacht erover om terug naar huis te gaan, maar dat deed hij niet, want hij schaamde zich, en bovendien maakte de stad jongens tot mannen, en hij had er schoon genoeg van om een kind te zijn.

Nu Mesjokke een geest is, zou hij weer zeven willen zijn. We denken dat hij daarom zijn oude naam wil horen. Die herinnert hem aan zijn ouders, en aan de jongen die hij was voordat hij stiekem op de trein was gestapt.

De echte naam van Mesjokke is een geheim. Zijn jongens vertellen die aan geen mens. We denken dat het zo'n mooie naam moet zijn geweest dat een filmster hem zou hebben ingepikt als Mesjokke naar Mumbai was gegaan in plaats van hier te komen.

Je hebt nogal wat Mesjokkes in de stad. We hoeven niet bang voor ze te zijn. Onze goden hebben het te druk om onze gebeden aan te horen, maar geesten – geesten hebben niets anders te doen dan wachten en ronddolen, ronddolen en wachten, en zij luisteren

altijd naar onze woorden omdat ze zich vervelen en luisteren een manier is om de tijd te doden.

Bedenk wel dat ze niet voor noppes werken. Ze helpen ons alleen als we ze er iets voor teruggeven. Voor Mesjokke is het een stem die zijn echte naam roept, en voor anderen is het een glas illegaal gestookte drank, een ketting van jasmijn of een kebab van Ustad. Het verschilt niet van wat goden van mensen verlangen, behalve dat de meeste geesten niet willen dat we vasten of lampjes of kaarsen branden of hun naam alsmear in een notitieboekje schrijven.

Het moeilijkste is om de juiste geest te vinden. Mesjokke is voor jongens omdat hij nooit meisjes aannam, maar er zijn vrouwengeesten en oudevrouwengeesten en zelfs babygeesten die over meisjes waken. Wij hebben misschien meer behoefte aan geesten dan iemand anders, want we zijn spoorwegjongens en hebben geen ouders en huis. Dat we er nog steeds zijn, komt alleen doordat we weten hoe we naar believen geesten kunnen oproepen.

Sommige mensen denken dat we in het bovennatuurlijke geloven omdat we lijm en heroïne snuiven en *desi daru* drinken die sterk genoeg is om een baby een snor te geven. Maar die mensen, de mensen met een marmeren vloer en een elektrische kachel, waren er niet toen de jongens van Mesjokke op een winternacht door de politie uit het station werden verdreven.

Die avond joeg er een ijskoude wind door de stad die groeven in de stenen achterliet. Ook als de jongens al hun geld bij elkaar legden, hadden ze nog geen twintig roepie om voor acht uur een gewatteerde deken te kunnen huren, en door de deken-*wallah* werden ze uitgescholden toen ze vroegen of ze er een op de pof konden krijgen. Ze zaten te bibberen onder een kapotte straatlantaarn met een verbrijzelde glazen kap, voor een daklozenopvang die geen bedden meer vrij had voor de nacht. Ze kregen stekende pijscheuten in hun handen en benen. Toen die ondraaglijk werden, riepen ze Mesjokke aan.

Het spijt ons dat we je weer komen lastigvallen, zeiden ze. Maar we zijn bang dat we doodgaan.

De kapotte straatlantaarn knetterde en gloeide op. De jongens keken omhoog. Er daalden stroperige, warm gele lichtstralen op hen neer.

‘Wacht even,’ zei de geest van Mesjokke tegen hen, ‘ik zal kijken wat ik nog meer kan doen.’

Ik kijk naar ons huis met...

... mijn ogen ondersteboven en tel vijf gaten in ons zinken dak. Het zouden er meer kunnen zijn, maar die kan ik niet zien omdat buiten de zwarte smog de sterren aan de hemel heeft weggevaagd. Ik stel me een djinn voor, gehurkt op het dak, zijn oog ronddraaiend als een sleutel in een slot, terwijl hij ons door een gat gadeslaat en wacht tot pa en ma en Runu-Didi in slaap zijn gevallen zodat hij mijn ziel kan opslurpen. Djinns bestaan niet echt, maar als ze wel echt bestonden, zouden ze uitsluitend kinderen roven omdat wij de allerlekkerste ziel hebben.

Mijn ellebogen wiebelen op het bed, dus laat ik mijn benen tegen de muur rusten. Runu-Didi stopt met het tellen van de seconden dat ik op mijn hoofd heb gestaan en zegt: ‘*Arrey*, Jai, ik ben vlakbij en toch speel je nog vals. Schaam je je niet, *kya?*’ Haar stem is hoog en opgewonden – zo blij is ze dat ik minder lang op mijn hoofd kan staan dan zij.

Didi en ik doen een wedstrijd wie het langst op zijn hoofd kan staan, maar het is geen eerlijke wedstrijd. De yogalessen bij ons op school zijn voor de leerlingen van de zesde klas en hoger, en Runu-Didi zit in de zevende, dus zij krijgt les van een echte leraar. Ik zit in de vierde klas, dus ik moet vertrouwen op Baba Devanand op tv, die zegt dat dit de gevolgen zijn als kinderen zoals ik op ons hoofd gaan staan:

- we zullen ons leven lang geen bril nodig hebben;
- nooit wit in ons haar of zwarte gaatjes in onze tanden krijgen;
- nooit hersenverweking of traagheid in onze armen en benen krijgen;
- altijd nummer 1 zijn, op school + studie + kantoor + thuis.

Ik vind een hoofdstand veel leuker dan de hijg-en-pufoefeningen die Baba Devanand doet terwijl hij met zijn benen gekruist in de lotushouding zit. Maar als ik nu nog langer ondersteboven blijf staan breek ik mijn nek nog, dus laat ik me vallen op het bed, dat ruikt naar korianderpoeder en rauwe ui en ma en baksteen en cement en pa.

‘Er is aangetoond dat Baba Jai een oplichter is,’ tettert Runu-Didi net als de nieuwslezers, die elke avond een rood aangelopen gezicht hebben door al het slechte nieuws dat ze op tv moeten voorlezen. ‘Zal ons land gewoon blijven toekijken?’

‘Oef, Runu, ik krijg hoofdpijn van je geschreeuw,’ zegt ma vanuit de kookhoek van ons huis. Ze maakt perfect ronde roti’s met dezelfde deegroller die ze gebruikt om mij slaag te geven als ik lelijke woorden roep wanneer Didi met ma’s mobiele telefoon met *Nana-Nani* aan het bellen is.

‘Ik heb gewonnen, ik heb gewonnen, ik heb gewonnen,’ jubelt Didi nu. Ze overstemt de tv van de burens en de huilende baby van de burens daarnaast, en ook de burens die elke dag ruziemaken over wie water heeft gestolen uit wie zijn watervat.

Ik stop mijn vingers in mijn oren. De lippen van Runu-Didi bewegen, maar het is alsof ze de blubtaal spreekt van vissen in een glazen kom. Ik hoor geen woord van haar *chik-chik*. Als ik in een groot huis woonde, zou ik met dichtgehouden oren met twee treden tegelijk de trap opgaan en me in een kast proppen. Maar we wonen in een *basti*, dus ons huis heeft maar één kamer. Pa zegt vaak dat deze kamer alles heeft wat we nodig hebben om ons geluk te doen

groeien. Hij bedoelt mij en Didi en ma, en niet de tv, die ons beste bezit is.

Vanaf het bed waar ik op lig kan ik de tv goed zien. Hij kijkt op me neer vanaf de plank waar ook de stalen borden en de aluminium bliken staan. Op het tv-scherf staat in ronde letters: **Dilli: de vermiste kat van de politiecommissaris is gesignaleerd**. Soms wordt het hindinieuws geschreven met letters die eruitzien alsof ze bloed spuiten, vooral wanneer de nieuwslezers ons moeilijke vragen stellen die we niet kunnen beantwoorden, zoals:

Huist er een geest in het Hooggerechtshof?

of

Zijn duiven door Pakistan getrainde terroristen?

of

Is een stier de beste klant van deze sariwinkel in Varanasi?

of

Is het huwelijk van actrice Veena op de klippen gelopen door *rasgulla*?

Ma is dol op zulke verhalen, omdat zij en pa er urenlang over kunnen hacketakken.

Mijn favoriete programma's zijn die waarvan mijn moeder zegt dat ik er nog te jong voor ben, zoals *Police Patrol* en *Live Crime*. Soms zet ze de tv midden in een moord uit omdat ze het te gruwelijk vindt. Maar soms laat ze hem aan, omdat ze het leuk vindt om te raden wie de daders zijn en dan zegt ze tegen mij dat de politieagenten een stel blinde kippen zijn omdat ze de misdadigers niet zo snel wisten te vinden als zij.

Runu-Didi houdt nu haar mond en strekt haar handen achter haar rug. Ze denkt dat ze Usain Bolt is, terwijl ze alleen in het estafettefteam van school zit. Estafette is geen echte sport. Daarom mag ze er van pa en ma aan meedoen, hoewel sommige *chacha's* en *chachi's* in onze basti zeggen dat hardlopen oneerfvol is voor een

meisje. Didi zegt dat de mensen in de basti wel anders zullen piepen zodra haar team de onderlinge districtswedstrijden wint en ook het landskampioenschap behaalt.

De vingers die ik in mijn oren heb gestopt worden gevoelloos, daarom haal ik ze eruit en veeg ze af aan mijn cargobroek, waar toch al spetters inkt en modder en vet op zitten. Al mijn kleren zijn even vies als deze broek, ook mijn schooluniform.

Ik heb mijn moeder gevraagd of ik het nieuwe schooluniform aan mag dat ik deze winter van school heb gekregen, maar dat heeft ze op een plank gelegd waar ik niet bij kan. Ze zegt dat alleen rijke mensen kleren weggooien waar nog leven in zit. Als ik haar laat zien dat mijn bruine broek een flink eind boven mijn enkels ophoudt, zegt ma dat zelfs filmsterren slecht passende kleding dragen omdat het de laatste mode is.

Ze verzint nog steeds dingen om me voor de gek te houden, net als toen ik veel kleiner was dan nu. Zij weet niet dat Pari en Faiz elke ochtend moeten lachen wanneer ze me zien en zeggen dat ik eruitzie als een wierookstaafje, maar dan wel één dat ruikt als een scheet.

‘Ma, luister, mijn uniform...’ zeg ik, maar dan houd ik mijn mond, omdat er buiten zo hard wordt geschreeuwd dat ik denk dat de muren van ons huis zullen verbrokkelen. Runu-Didi hapt naar adem en ma’s hand strijkt per ongeluk langs een hete pan, zodat haar gezicht samentrekt en rimpelt als de buitenkant van een bittere komkommer.

Ik denk even dat het pa is die ons bang wil maken. Hij zingt altijd oude hindiliedjes met zijn gebarsten stem, die als een lege lpg-tank door de steegjes van onze basti rolt, zwerfhonden en baby’s wakker maakt en ze in gehuil doet uitbarsten. Maar dan beukt de schreeuw opnieuw tegen onze muren. Ma zet het fornuis uit en we hollen naar buiten.

De kou omspoelt mijn blote voeten. De steeg zindert van de schaduwen en stemmen. De smog strijkt door mijn haar met vingers die rokerig en tegelijkertijd vochtig zijn. Mensen schreeuwen: ‘Wat

gebeurt er? Is er iets gebeurd? Wie schreeuwde er? Schreeuwde er iemand?’ Geiten die door hun eigenaren in oude truien en overhemden zijn gehuld zodat ze geen kou zullen vatten, verstoppelen zich onder de *charpais* aan weerszijden van de steeg. De verlichting in de hifi-gebouwen vlak bij onze basti knippert als een vuurvliegje en dooft dan. De stroom is uitgevallen.

Ik weet niet waar mijn moeder en Runu-Didi zijn. Vrouwen met rinkelende glazen armbanden houden petroleumlampen of de zaklantaarn van hun mobiele telefoon omhoog, maar door de smog verspreiden die slechts karig licht.

Iedereen om me heen is langer dan ik, en hun bezorgde heupen en ellebogen botsen tegen mijn gezicht terwijl ze elkaar vragen wat dat voor geschreeuw was. We kunnen inmiddels horen dat het uit het huis van Dronkenlap Laloo komt.

‘Er is daar iets ergs aan de hand,’ zegt een chacha die bij ons in de steeg woont. ‘De vrouw van Laloo holde rond in de basti en vroeg of iemand haar zoon had gezien. Ze is zelfs naar de vuilnisbelt gegaan om hem te roepen.’

‘Die Laloo ook, *na*, die altijd maar zijn vrouw en zijn kinderen slaat,’ zegt een vrouw. ‘Wacht maar af, op een dag zal ook zijn vrouw de benen nemen. Hoe moet die niksnut dan aan geld komen? Waar moet hij dan zijn drank vandaan halen, *haan*?’

Ik vraag me af welke zoon van Dronkenlap Laloo ontbreekt. De oudste, Bahadur, is een stotteraar, die bij mij in de klas zit.

De aarde trilt alsof ergens vlakbij onder de grond een metro voorbijdendert. Die zal zich uit een tunnel boren, langs half voltooide gebouwen zoeven en een brug op rijden naar een bovengronds station voordat hij terugkeert naar de stad, want daar eindigt de Parse Lijn. Het metrostation is nieuw, en mijn vader was een van de mensen die de glanzende muren ervan heeft gebouwd. Nu werkt hij aan een toren die zo hoog wordt dat ze er rode knipperlichten bovenop moeten zetten om piloten te waarschuwen dat ze niet te laag moeten vliegen.

Het geschreeuw is opgehouden. Ik heb het koud en mijn tanden klapperen tegen elkaar. Dan duikt de hand van Runu-Didi op uit de duisternis. Die pakt me vast en trekt me mee naar voren. Mijn zus rent, alsof ze meedoet aan een estafettewedstrijd en ik het stokje ben dat ze dadelijk moet overgeven aan een teamgenoot.

‘Wacht even,’ zeg ik en ik rem af. ‘Waar gaan we naartoe?’

‘Heb je dan niet gehoord wat er over Bahadur werd gezegd?’

‘Dat hij zoek is?’

‘Wil je niet meer te weten zien te komen?’

Door de smog kan Runu-Didi mijn gezicht niet zien, maar ik knik. We volgen een lantaarn die in iemands handen heen en weer slingert, maar het licht is niet fel genoeg om te kunnen zien waar de plassen afwaswater zijn, zodat we er telkens middenin stappen. Het water is smerig en ik zou beter rechtsomkeert kunnen maken, maar ik wil ook graag weten wat er met Bahadur is gebeurd. In de klas wordt hem door de meesters nooit iets gevraagd omdat hij stottert. Toen ik in de tweede klas zat, heb ik ook geprobeerd om te gaan sta-sta-stamelen, maar dat leverde me alleen een klap op mijn knokkels op met een houten liniaal. En dat doet veel meer pijn dan een klap met een rotting.

Ik struikel bijna over de buffel van Fatima-ben, die midden in de steeg ligt, een reusachtige zwarte vlek die ik door de smog niet kan onderscheiden. Ma zegt dat de buffel als een wijze is die al honderden jaren in de zon, de regen en de sneeuw mediteert. Faiz en ik hebben een keer gedaan alsof we leeuwen waren en brulden naar Buffalo-Baba, en we hebben hem bekogeld met kiezelstenen, maar hij knipperde niet eens met zijn grote buffelogen en schudde ook niet naar ons met zijn achterwaarts gekromde hoorns.

Alle lantaarns en telefoonzaklantaarns zijn tot stilstand gekomen voor het huis van Bahadur. Vanwege de mensenmenigte kunnen we niets zien. Ik zeg tegen Runu-Didi dat ze moet wachten en wring me langs in broek, sari of *dhoti* gehulde benen, en handen die ruiken naar petroleum, zweet, voedsel en metaal. De moeder van Bahadur

zit op het stoepje te huilen, dubbelgevouwen als een vel papier, met mijn moeder aan de ene en onze buurvrouw Shanti-Chachi aan de andere kant. Dronkenlap Laloo zit op zijn hurken naast hen, en zijn hoofd wiebelt wanneer zijn rooddooraderde ogen naar ons opkijken.

Ik heb geen idee hoe het kan dat mijn moeder hier eerder is dan ik. Shanti-Chachi strijkt het haar van Bahadurs moeder glad, wrijft over haar rug en zegt dingen als: 'Het is maar een kind, hij moet hier ergens in de buurt zijn. Hij kan niet heel ver weg zijn.'

De moeder van Bahadur houdt niet op met snikken, maar de stiltes tussen het snikken door worden langer. Dat komt omdat Shanti-Chachi toverkracht in haar handen heeft. Ma zegt dat chachi de beste vroedvrouw ter wereld is. Als een baby na de geboorte blauw en stil is, kan chachi rood op zijn wangen brengen en zijn mondje doen schreeuwen door gewoon over zijn voetjes te wrijven.

Mijn moeder ziet me in de menigte en vraagt: 'Jai, was Bahadur vandaag op school?'

'Nee,' zeg ik. De moeder van Bahadur ziet er zo verdrietig uit dat ik wilde dat ik me kon herinneren wanneer ik hem voor het laatst heb gezien. Bahadur zegt niet veel, dus niemand merkt of hij er is of niet. Dan steekt Pari haar hoofd uit de zee van benen en zegt: 'Hij was vandaag niet op school. We hebben hem donderdag voor het laatst gezien.'

Vandaag is het dinsdag, dus dan is Bahadur al vijf dagen weg. Pari en Faiz zeggen 'opzj-opzj-opzj' alsof ze obers zijn met draadrekjes vol dampende glazen *chai*, zodat de mensen voor hen aan de kant gaan. Dan komen ze naast me staan. Ze hebben allebei hun schooluniform nog aan. Ma heeft gezegd dat ik me moet omkleden zodra ik thuiskom, zodat mijn uniform niet nog viezer wordt. Ze is veel te streng.

'Waar was je?' vraagt Pari. 'We hebben overal naar je gezocht.'

'Gewoon hier,' zeg ik.

Pari heeft haar pony zo hoog vastgespeld dat het lijkt alsof ze de helft van een uivormige moskeekoepel op haar hoofd heeft. Voordat

ik kan vragen waarom tot vandaag niemand doorhad dat Bahadur er niet was, vertellen Pari en Faiz me dat al, want ze zijn mijn vrienden en kunnen de gedachten in mijn hoofd zien.

‘Zijn moeder was er een week niet, na,’ fluistert Faiz. ‘En zijn vader...’

‘... de *Bewda* No. 1 van de hele wereld. Als een borstelrat zijn oren zou afknagen, zou hij het niet in de gaten hebben omdat hij altijd hartstikke dronken is,’ zegt Pari heel luid, alsof ze wil dat Dronkenlap Laloo haar hoort. ‘De chachi’s hiernaast zouden toch moeten hebben gemerkt dat Bahadur er niet was, vinden jullie ook niet?’

Pari geeft altijd snel een ander de schuld omdat ze vindt dat zij volmaakt is.

‘De chachi’s hebben voor de broer en zus van Bahadur gezorgd,’ legt Faiz me uit. ‘Ze dachten dat Bahadur bij een vriendje logeerde.’

Ik stoot Pari aan en richt mijn blik op Omvir, die zich achter volwassenen verstoopt en draait aan een ring om zijn vinger die wit oplicht in het donker. Hij is de enige vriend van Bahadur, hoewel Omvir in de vijfde klas zit en niet vaak naar school komt omdat hij zijn vader moet helpen, een wallah die de kreukels uit de kleding van hifi-mensen strijkt.

‘Hoor eens, Omvir, weet jij waar Bahadur is?’ vraagt Pari.

Omvir kruipt weg in zijn kastanjebruine trui, maar de oren van Bahadurs moeder hebben de vraag al opgepikt. ‘Hij weet het niet,’ zegt ze. ‘Hij was de eerste die ik ernaar vroeg.’

Pari draait haar uivormige pony naar Dronkenlap Laloo en zegt: ‘Het zal allemaal wel zijn schuld zijn.’

We zien Dronkenlap Laloo elke dag door de basti zwalken, terwijl er kwijl uit zijn mond druipt en hij niets anders doet dan lucht eten. Hij is het type dat altijd zijn hand ophoudt en soms zelfs aan Pari en mij vraagt of we kleingeld hebben zodat hij een glas *kadak chai* kan kopen. Het is de moeder van Bahadur die de kost verdient door als kindermisje en schoonmaakster te werken voor een gezin

in een van de hifi-gebouwen vlak bij onze basti. Ma en een heleboel chachi's in de basti werken ook voor de hifi-mensen die daar wonen.

Ik draai me om en bekijk de gebouwen die mooie namen hebben, zoals Palm Springs, Mayfair, Golden Gate en Athena. Ze staan vlak bij onze basti, maar door de vuilnisbelt die ertussen ligt lijken ze ver weg, en er staat ook een lange bakstenen muur tussen met prikkeldraad erop, waarvan ma zegt dat hij niet hoog genoeg is om de stank van de afvalbergen tegen te houden. Er staan veel volwassenen achter me, maar als ik me omdraai zie ik tussen hun warme mutsen door dat de hifi-gebouwen nu weer licht hebben. Dat zal wel zijn omdat die een dieselgenerator hebben. Onze basti is nog donker.

'Waarom ben ik ook weggegaan?' vraagt de moeder van Bahadur aan Shanti-Chachi. 'Ik had ze nooit alleen moeten laten.'

'Het hifi-gezin ging naar Neemrana en heeft de moeder van Bahadur meegenomen. Om voor hun kinderen te zorgen,' vertelt Pari me.

'Wat is Neemrana?' vraag ik.

'Het is een paleisfort in Rajasthan,' zegt Pari. 'Boven op een heuvel.'

'Bahadur kan bij zijn nana-nani zijn,' oppert iemand. 'Of bij een van zijn chacha-chachi's.'

'Ik heb ze allemaal gebeld,' zegt de moeder van Bahadur. 'Maar daar is hij niet.'

Dronkenlap Laloo probeert op te staan en zet zich met één hand af tegen de grond. Iemand helpt hem overeind, en zwalkend strompelt hij naar ons toe. 'Waar is Bahadur?' vraagt hij. 'Jullie spelen toch weleens met hem?'

We deinzen achteruit en botsen tegen mensen op. Omvir en zijn kastanjebruine trui verdwijnen in de menigte. Dronkenlap Laloo komt op zijn knieën voor ons zitten en kiept bijna om, maar hij slaagt erin zijn oude mannenogen op gelijke hoogte te brengen met mijn kinderoogen. Dan pakt hij me bij mijn schouders en schudt me heen en weer alsof ik een fles frisdrank ben en hij me wil laten

bruisen. Ik probeer me los te wringen uit zijn greep. In plaats van me te redden rennen Pari en Faiz weg.

‘Jij weet vast wel waar mijn zoon is, ja toch?’ vraagt Dronkenlap Laloo.

Ik denk dat ik hem wel zou kunnen helpen om Bahadur te vinden, omdat ik veel van detectivewerk af weet, maar zijn stinkende adem slaat me in het gezicht en het enige wat ik wil is wegrennen.

‘Laat die jongen met rust,’ roept iemand.

Ik verwacht niet dat Dronkenlap Laloo zal luisteren, maar hij woelt even door mijn haar en mompelt: ‘Oké, oké.’ Dan laat hij me los.

Pa vertrekt altijd al vroeg naar zijn werk, als ik nog slaap, maar de volgende ochtend word ik wakker van de geur van terpentijn op zijn hemd en van zijn ruwe handen die mijn wangen strelen.

‘Wees voorzichtig. Jij loopt met Runu naar school en terug, begrepen?’ zegt hij.

Ik trek mijn neus op. Ik ben al negen, maar pa behandelt me als een klein kind.

‘Na school meteen thuiskomen,’ zegt hij. ‘Niet in je eentje gaan rondzwerven door Bhoot Bazaar.’ Hij geeft me een kus op mijn voorhoofd en zegt nog eens: ‘Wees voorzichtig, beloofd?’

Ik vraag me af wat hij denkt dat er met Bahadur is gebeurd. Zou hij denken dat een djinn hem heeft geroofd? Maar pa gelooft niet in djinns.

Ik loop mee naar buiten om oké-doei-toedeloe tegen hem te zeggen, dan ga ik mijn tanden poetsen. Mannen van pa’s leeftijd zepen hun gezicht in en hoesten en spugen alsof ze hopen dat de binnenkant van hun keel eruit zal komen en op de grond zal springen. Ik wil dus weleens zien hoe ver mijn schuimend witte spuug zal komen en daarom laat ik mijn mond boem-boem-explosies maken.

‘Hou daar onmiddellijk mee op, Jai,’ hoor ik ma zeggen. Zij en Runu-Didi sjouwen met pannen en jerrycans water die ze hebben

gehaald bij de enige kraan in onze basti die het doet, maar alleen tussen zes en acht 's ochtends en soms 's avonds nog een uurtje. Didi klapt de deksels open van de twee watervaten die aan weerszijden van onze deur staan, en ma giet er de pannen en jerrycans in leeg en spat zichzelf in haar haast helemaal onder.

Ik ben klaar met tandenpoetsen. 'Waarom ben je hier nog?' snauwt ma tegen me. 'Je wilt toch niet weer te laat op school komen?'

Maar eigenlijk is mijn moeder degene die te laat voor haar werk is, dus ze gaat er op een holletje vandoor terwijl ze haar haar nog aan het vastzetten is, dat is losgekomen uit de knot op haar achterhoofd. De hifi-mevrouw bij wie ze schoonmaakt is een gemene vrouw, die haar al twee aantekeningen heeft gegeven omdat ze te laat kwam. Toen ik op een avond deed alsof ik sliep, vertelde ma aan pa dat de mevrouw had gedreigd haar in piepkleine stukjes te hakken en plakjes van haar over het balkon te gooien voor de haviken die om het gebouw cirkelen.

Runu-Didi en ik gaan naar het badhuis bij de vuilnisbelt, met emmers waarin we zeep, katoenen handdoeken en plastic bekers hebben gedaan. De zwarte smog hangt nog steeds boven ons te mokken. Hij prikt in mijn ogen, zodat er tranen over mijn wangen stromen. Didi plaagt me door te zeggen dat ik Bahadur zeker mis.

'Huil je om je *dost*?' vraagt ze, en ik zou graag zeggen dat ze haar mond moet houden, maar er staan lange wachtrijen voor de wc's, ook al kost het twee roepie, en ik moet me erop concentreren mijn gewicht van het ene been naar het andere te verplaatsen, zodat ik het niet in mijn broek doe.

Bij de ingang, waarna je rechts naar de Mannen en links naar de Vrouwen gaat, zit de beheerder achter een tafel en hij doet er een eeuwigheid over om het geld aan te pakken en mensen door te laten. Hij hoort te werken van vijf uur 's ochtends tot elf uur 's avonds, maar hij sluit het gebouwtje wanneer hij wil en vertrekt dan. Dan moeten we de vuilnisbelt op. Dat is gratis, maar iedereen kan er onze kont zien: onze klasgenoten, varkens, honden, en koeien zo

oud als Nana-Nani, die ons de kleren van het lijf vreten als ze de kans krijgen.

Runu-Didi staat in de rij voor de Vrouwen, ik sta in de rij voor de Mannen. Didi zegt dat de mannen toch steeds proberen binnen te gluren bij de Vrouwen. Waarschijnlijk om te zien of hun wc's en badkamers schoner zijn.

De wachtenden in mijn rij hebben het over Bahadur. 'Die jongen zal zich wel ergens schuilhouden,' zegt een chacha, 'en wachten tot zijn moeder zijn vader het huis uit schopt.' Iedereen mompelt instemmend. Naar hun idee zal Bahadur wel naar huis komen als hij er genoeg van heeft om bij een hoop afval met zwerfhonden te moeten vechten om een weggegooide roti.

De mannen hebben het erover hoe hard Bahadurs moeder gisteravond schreeuwde, luid genoeg om de geesten die in Bhoot Bazaar wonen aan het schrikken te maken, en ze maken grapjes met elkaar over hoelang het zou duren voordat zij zelf door zouden hebben dat een van hun kinderen ontbreekt. Uren-dagen-weken-maanden?

En als hij het al zou merken, zegt een van de chacha's, zou hij er niet over beginnen. 'Ik heb acht kinderen. Wat maakt één meer of minder nou uit?' zegt hij, en daar moet iedereen om lachen. Maar ook hun ogen hebben last van de smog, dus ze huilen tegelijkertijd.

Na een poosje sta ik vooraan in de rij, betaal de beheerder en doe snel waarvoor ik gekomen ben. Ik ben benieuwd of Bahadur is weggelopen naar een plek met keurig nette wc's en badkamers die naar jasmijn ruiken. Als ik zo'n badkamer had, zou ik elke dag een stortbad nemen.

Thuis krijg ik van Didi chai en een beschuit als ontbijt. De beschuit is hard en smaakt naar niets, maar ik eet hem gehoorzaam op. Ik krijg pas tussen de middag weer eten. Dan trek ik mijn uniform aan en gaan we naar school.

Hoewel het van pa niet mag, ben ik van plan Runu-Didi zo snel mogelijk te lozen. Maar er staat een hele zwerm mensen om Buffalo-

Baba, sommige op plastic stoelen en charpais, en ze reikhalzen om alles goed te kunnen zien. We kunnen er niet langs. Ik hoor een stem die ik herken van de vorige avond. 'Vind mijn zoon, baba, vind mijn zoon voor me. Ik ga hier niet weg voordat mijn Bahadur is gevonden,' roept Dronkenlap Laloo.

'*Accha*, kun je nu ineens niet meer buiten je zoon?' roept een vrouw. 'Heb je daar nooit aan gedacht toen je hem sloeg?'

'Alleen de politie kan ons helpen,' zegt een andere vrouw. 'Hij is zes nachten niet thuis geweest. Dat is te lang.' Dat zegt de moeder van Bahadur, geloof ik.

'We komen echt veel te laat,' zegt Runu-Didi. Ze houdt haar schooltas voor zich en gebruikt hem als een soort stormram, zodat mensen aan de kant zullen gaan. Ik doe hetzelfde. Wanneer we uit de menigte zijn, zit ons haar in de war en zijn onze uniformen verformfaaid.

Runu-Didi trekt haar *kameez* goed. Voordat ze me kan tegenhouden, spring ik over een brede goot en sprint langs koeien en kippen en honden, en geiten die een betere trui aanhebben dan ik, langs een vrouw die tijdens het vegen van de steeg met een koptelefoon naar luide muziek op haar mobiel luistert, en langs een oma met grijs haar die boontjes zit af te halen. Mijn schooltas bonkt tegen een oude man aan die op een plastic stoel zit waarvan één poot korter is dan de andere. Die korte poot rust op een paar bakstenen. De stoel valt om en de man belandt met zijn achterste in de modder. Ik wrijf over mijn linker knie, die een beetje pijn doet, maar dan ren ik weer door, en het gevloek van de man achtervolgt me helemaal totdat ik een ander steegje in ren waar het naar *chhole-bhature* ruikt.

Daar staan Pari en Faiz op me te wachten, bij een winkel waar nootjes en zoutjes en andere hartige snacks met een laagje masala erom worden verkocht. De felrode, -groene en -blauwe verpakkingen zien er vandaag flets uit in de smog, en het echtpaar dat de winkel runt zit achter de toonbank met een sjaal om het gezicht. Ik heb niet zoveel last van de smog, waarschijnlijk omdat ik sterk ben.

‘Die Faiz is een idioot, na,’ zegt Pari, zodra ik bij hen kom staan. Haar pony, zo hoog als een minaret, ziet eruit alsof hij elk moment kan instorten.

‘Je bent zelf een idioot,’ zegt Faiz.

‘Hebben jullie het gezien?’ vraag ik. ‘Dronkenlap Laloo bidt tot Buffalo-Baba, alsof baba een echte god is.’

‘De moeder van Bahadur zei dat ze naar de politie zou gaan,’ zegt Pari.

‘Ze is *ekdum*-gek,’ zegt Faiz.

‘De politie zal ons verjagen als we mopperen,’ zeg ik. ‘Ze dreigen altijd bulldozers te sturen om onze basti met de grond gelijk te maken.’

‘Ze kunnen niets doen. We hebben een rantsoenkaart, dus we zijn geregistreerd,’ zegt Pari. ‘En we betalen ze *hafta*. Als ze ons verjagen, wie moeten ze dan geld afpersen?’

‘Mensen genoeg,’ zeg ik. ‘India heeft meer inwoners dan welk ander land ter wereld. Behalve China.’ Er zit beschuit tussen mijn tanden en die pulk ik weg met mijn tong.

‘Faiz denkt dat Bahadur dood is,’ zegt Pari.

‘Bahadur is even oud als wij. We zijn niet oud genoeg om dood te gaan.’

‘Ik heb niet gezegd dat hij dood is,’ protesteert Faiz en dan begint hij te hoesten. Hij spuugt een fluim uit en veegt zijn mond af.

‘Wat er gebeurd kan zijn is dat Bahadur door de smog misschien last heeft gekregen van zijn astma en dat hij in een greppel is gevallen en er niet meer uit kon komen,’ zegt Pari. ‘Weten jullie nog de keer dat we in de tweede klas zaten en hij geen lucht meer kreeg?’

‘Toen moest jij huilen,’ zeg ik.

‘Ik huil nooit,’ zegt Pari. ‘Mijn moeder wel, maar ik niet.’

‘Als Bahadur in een greppel was gevallen, zou iemand hem er wel uit hebben getrokken. Moet je kijken wat een mensen hier zijn,’ zegt Faiz.

Ik bekijk de mensen die langslopen om te beoordelen of ze er

hulpvaardig uitzien. Maar hun gezichten gaan half schuil achter een zakdoek om de smog uit hun oren, neus en mond te houden. Sommigen zijn met schorre stem door hun geïmproviseerde masker heen aan het bellen met hun mobiele telefoon. Er staat een chholebhaturaventer langs de weg, en zijn gezicht gaat weliswaar niet schuil achter een sjaal, maar is gehuld in een rookwolk die opstijgt uit een vat loeihete olie waarin hij bhatura's bakt. Zijn klanten zijn arbeiders op weg naar hun fabriek of bouwplaats, straatvegers en timmerlieden, monteurs en beveiligers van een winkelcentrum die na hun nachtdienst naar huis gaan. De mannen hebben hun zakdoek omlaaggetrokken tot op hun kin en verorberen de chole met een metalen lepel. Hun ogen zijn op hun bord warm eten gericht. Als er nu een demon op hen af kwam stampen, zouden ze het niet eens merken.

'Hoor eens,' zeg ik, 'waarom gaan we niet op zoek naar Bahadur? Misschien ligt hij wel in een ziekenhuis of –'

'Zijn moeder is alle ziekenhuizen in de omgeving van onze basti afgegaan,' zegt Pari. 'Daar hadden de vrouwen in het badhuis het over.'

'En als hij door iemand is meegenomen, kunnen we een ontvoering oplossen,' zeg ik. 'In *Police Patrol* wordt haarfijn uitgelegd hoe je iemand die vermist wordt kunt opsporen. Eerst moet je –'

'Misschien heeft een djinn hem wel meegenomen,' zegt Faiz en hij voelt even aan de goudkleurige *taweez* die aan een rafelig zwart koordje om zijn nek hangt. De amulet beschermt hem tegen het boze oog en slechte djinns.

'Een kleuter gelooft nog niet eens in djinns,' zegt Pari.

Faiz fronst zijn voorhoofd, en de groef van het witte litteken dat over zijn linkerslaap loopt, rakelings langs zijn oog, wordt dieper, alsof er van binnenuit iets aan zijn huid trekt.

'Laten we nou maar gaan,' zeg ik. Niets saaiers dan die twee te zien ruziemaken. 'We komen nog te laat voor de samenkomst.'

Faiz loopt snel, zelfs wanneer we in de straatjes van Bhoot Bazaar

komen, waar het tjokvol is met mensen, honden, fietsriksja's, autoriksja's en e-riksja's. Omdat ik hem wil bijhouden, kan ik niet doen wat ik gewoonlijk doe in de bazaar, zoals tellen hoeveel bebloede geitenhoeven er te koop zijn in de winkel van Afsal-Chacha, of een stuk meloen pikken van een kraampje met fruitchaat.

Niemand zal me geloven, maar ik ben er honderd procent *pakka* van dat mijn neus langer wordt als ik in de bazaar ben vanwege alle geuren daar, van thee en rauw vlees en broodjes en kebabs en roti's. Mijn oren worden ook groter, vanwege de geluiden: opscheplepels die door pannen schrapen, slagersmessen die met een klap neerkomen op snijplanken, getoeter van riksja's en scooters, en gewerschoten en scheldwoorden die bulderen uit gamehallen die schuilgaan achter smoezelige gordijnen. Maar vandaag groeien mijn neus en oren niet omdat Bahadur is verdwenen, mijn vrienden mokken, en de smog alles wazig maakt.

Voor ons vallen er vonken op de grond uit een vogelnest van elektrische kabels dat boven de bazaar hangt.

'Dat is een waarschuwing,' zegt Faiz. 'Allah zegt dat we voorzichtig moeten zijn.'

Pari kijkt me aan, terwijl haar wenkbrauwen opkruipen over haar voorhoofd.

De rest van onze wandeling naar school kijk ik in greppels voor het geval Bahadur in een ervan is gevallen. Ik zie niets dan lege verpakkingen en plastic zakken vol gaten en eierschalen en dode ratten en dode katten, en botjes van kippen en schapen die zijn afgekloven door hongrige monden. Geen spoor van djinns, geen spoor van Bahadur.